

Упражнения. Нелични глаголни форми

I. Попълнете таблицата:

Основна форма на глагола (1 л. ед.ч. сег. вр.)	Сегашно деятелно причастие			
	м.р.	ж.р.	ср.р.	мн.ч.
<i>пристигам</i>	<i>пристигащ съдържащ говорящ желаещ работещ сеещ се държащ заемащ миещ се живеещ намиращ се нуждаещ се летящ преминаващ простиращ се кървящ трудещ се лекуващ</i>	<i>пристигаща</i>	<i>пристигащо</i>	<i>пристигащи</i>

II. Преобразувайте изреченията така, че да трансформирате сегашното деятелно причастие в лична глаголна форма, като обърнете внимание на мястото на подчертаните думи:

*Готвещата **спагети** жена обяснява рецептата. → Жената готви **спагети** и обяснява рецептата.*

1. Пишещият **статия** журналист не забелязва нищо около себе си.
2. Гледащият **новините** мъж ги коментира.
3. Получаващите **подаръци** деца подскочат от радост.
4. Отговарящите **на въпроси** служители излизат в обедната почивка.
5. Поръчващите **пици** клиенти плащат с карта.

6. Регламентиращите **закона** специалисти обявяват промените.
7. Завеждащият **отделението** лекар има много задължения.
8. Харесващите **цветя** жени имат красиви градини у дома.
9. Обичащото **сладки неща** дете отива да си купи сладолед.
10. Живеещото **отсреща** семейство често ми гостува.

III. Преобразувайте изреченията така, че да употребите сегашно деятелно причастие, като обърнете внимание на мястото на подчертаните думи:

Мъжът седи на пейката и чете вестник. → Седящият на пейката мъж чете вестник.

1. Ирена пътува с **влак** и пише писмо.
2. Пътниците пристигат **на аерогарата** и излизат навън.
3. Госпожата стои **пред дъската** и обяснява задачата.
4. Децата се смеят **в час** и пречат на учебния процес.
5. Жената готви **в кухнята** и слуша радио.
6. Бащата работи **в гаража** и чака децата от училище.
7. Съседката чисти **с прахосмукачка** и разговаря по телефона.
8. Продавачката приема **с усмивка комплимента** и благодари.
9. Студентът отговаря **бързо на въпроса** и получава оценка.
10. Художникът завършва **картината си** и изглежда доволен.

IV. Преобразувайте изреченията, като трансформирате сегашните деятелни причастия в лични глаголни форми в подчинени изречения, въведени със съюза *който*:

Отидох до аптеката, намираща се на ъгъла. → Отидох до аптеката, която се намира на ъгъла.

1. Купих си чантата, струваща 50 лева.
2. Познаваш ли човека, стоящ пред магазина?
3. Пия напитки, съдържащи по-малко захар.
4. Ще помогна на всички, нуждаещи се от помощ.
5. Светофарът трябва да осигурява безопасност на хората, преминаващи улицата.
6. Служителите на фирмата, работещи на този етаж, са 23.
7. Срегнах една жена, живееща в моя блок.
8. Пациентите, приемащи това лекарство, се чувстват по-добре.
9. Докторът, лекуващ сестра ми, сега е в отпуск.
10. На масата има красиво момиче, гледащо замечтано през прозореца.

V. Преобразувайте изреченията, като трансформирате в сегашни деятелни причастия личните глаголни форми от подчинените изречения, въведени със съюза *който*:

Чувал ли си за така наречената мечка, която мие? → Чувал ли си за така наречената миеща мечка?

1. Папагалът е птица, която говори.
2. НЛО е неидентифициран обект, който лети.
3. На изпита в стаята ще има по десет деца, които пишат.
4. По улицата вървят двама души, които се смеят.
5. Лекарят превърза раната, която кърви.
6. Първи май е празник на хората, които се трудят.
7. Познавам онзи човек, който държи цвете.
8. За екскурзията вече могат да се запишат хората, които желаят.
9. Не мога да отглеждам вкъщи растения, които заемат много място.
10. Имаме планина, която се простира по цялата територия на страната.

VI. В зависимост от това дали глаголът е в сегашно време, или в минало свършено време, от него образувайте определение към съществителното име-деятел (извършител) на действието съответно от сегашното деятелно причастие или от миналото свършено деятелно причастие:

ходя/хора → ходещи хора
заспах/момиче → заспало момиче

1. духам/вятър
2. валях/дъжд
3. попитах/студент
4. работя/колеги
5. вря/кафе
6. грея/слънце
7. минах/зима
8. радвам се/деца
9. продавам/човек
10. помогнах/брат

VII. В зависимост от това дали съществителното име е деятел (извършител) на действието, или обект (получател) на действието, му образувайте определение съответно от миналото свършено деятелно причастие или от миналото страдателно причастие:

отминавам/ден → отминал ден
сготвя/супа → сготвена супа

1. цъфна/цветя
2. работя/телевизор
3. отворя/врата
4. обуя/панталон
5. прочета/книга
6. играя/дете
7. постигна/успех
8. издигна/къща
9. строя/работници
10. напиша/домашна работа

VIII. Според смисъла на изречението образувайте минало неопределено време или страдателен залог съответно с минало свършено деятелно причастие или с минало страдателно причастие:

Друг път аз не толкова вкусна супа. (ям) → Друг път аз несъм ял..... толкова вкусна супа.

Ботушите не добре. (измия) → Ботушите неса измити.... добре.

1. Аз в Париж. (ходя)
2. Магазинът вече (затворя)
3. Те още не домашната работа. (напиша)
4. Кога документите си, господин Петров? (подам)
5. Пациентът и (оздравея, изпиша)
6. Пациентът от лекаря. (излекувам)
7. Някой (пазарувам)
8. Студентите вече новия урок. (науча)
9. Те от професора. (изпитам)
10. Задачата (реша)

IX. Заменете глаголната да-конструкция с отглаголно съществително име:

Да спортуваш, е полезно за здравето. → Спортуването е полезно за здравето.

1. Да се храниш здравословно, е въпрос на дисциплина.
2. Да гледаш телевизия до късно, се случва често.
3. Да отговаряш навреме и правилно, е много важно.
4. Да пушиш тук, е забранено.
5. Да говориш в час, е неуважително към преподавателя и колегите ти.
6. Да караш с висока скорост, носи рискове.
7. Да се обаждаш редовно на родителите си, е голяма радост за тях.
8. Да възпитаваш деца, е особена отговорност.
9. Да пишеш правилно, е показател за интелигентен избор.
10. Да се откажеш от самолюбиято си, е мъдро решение.